І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 134. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 22-го ЛИПНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 22, 1964 No. 134. VOL. LXXI.

В СЕНАТІ ПРОПОНУЮТЬ МЕДИЧНУ ОПІКУ В РАМАХ СОЦІЯЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Вашингтон. — Сенатська Підкомісія Здоров'я для старших осіб займалася 20-го липня справою медичної опіки над старшими особами і ствердила, що три четверті всіх старших осіб у ЗДА, яких є коло 18 000 000, не мають відповідного забезпечення на шпитальне лікування. Тому ця Підкомісія пропонує, що треба б ухвалити закон, який вможливлював би медичну й шпитальну опіку в рямках соціяльного забезпечення. Це ствердження Сенатської Підкомісії зроблено з одночасною гострою критикою заяви приватних забезпеченевих на лікування компаній, які твердять, що в цій ділянці зроблено такий великий поступ в останніх роках, що не треба федеральної опіки над старшими особами в ділянці лікування. Сенатська Підкомісія Здоров'я для старших осіб в оцінці звіту приватних агенцій, стверджує: „Ми є переконані в тому, що факди а також числа були спотворені і так зіставлені, щоб виглядало, що Конгрес не мусить щось зробити, щоб поліпшити справу лікування старших осіб". Треба зазначити, що за медичну опіку в рамах соціяльного забезпечення заявилися всі 8 демократичних членів Сенатської Підкомісії Здоров'я, а 4 республіканські члени підкомісії, сенатори Беррі Голдвотер, Еверет МікКінлі Дірксен, Френк Карлсон і Гайрем Фонг були проти. Три перші сенатори склали заяву меншости, в якій твердять, що шпитальне лікування для старших осіб можна добре вирішити в рамах приватних забезпечених компаній та згідно з цим законом Керра - Міллса, який тепер обов'язує і який допомагає тим старшим особам, які можуть виказатися, що вони зовсім не мають своїх власних засобів на лікування в шпиталі. Сенатор із Гаваїв Фонг є проти медичної опіки коштом соціяльного забезпечення, він за те, щоб воно було фінансоване фондами федерального пбюджету. Гірше виглядає ця справа в Палаті Репрезентантів, де вона застрягла в Комісії Способів і Засобів, бо її голова й більшість членів є проти урядового проєкту про медичну опіку в рамах соціяльного забезпечення. В Сенаті мають плян про медичну опіку присднати до законопроєкту про збільшення старечих пенсій із соціяльного забезпечення, на яке погоджується також Комісія Способів і Засобів, і яке має ще ухвалити повна Палата Репрезентантів. Але в політичних колах передбачають, що немає виглядів на те, щоб вдалося таким способом змусити Палату до того, щоб вона ухвалила закон про шпитальну допомогу старшим. Тому рішення Сенатської Підкомісії Здоров'я для старших осіб треба уважати за „зброю" до пізніших змагань в Конгресі, який, згідно з переконанням президента Джансона, таки мусітиме ухвалити закон про медично - шпитальну допомогу тим, які з малих пенсій не можуть собі позволити на коштовне приватне забезпечення. Сенатська Підкомісія ствердила, що тільки 9 000 000, отже половина з усіх 18 000 000, мають приватне забезпечення на лікування. Добрий забезпеченевий плян є такий дорогий, що на нього не можуть собі дозволити старші віком особи. Тільки четверта частина всіх старших осіб має достатнє забезпечення на лікування в шпиталі.

Джансон повернувся до Вашинґтону

Остін, Тексас. — Провівши кінець тижня на своєму мастку поблизу Остіна, президент Джансон повернувся до Вашинґтону. Там його очікувало багато справ: конференція з прем'єр міністрами Нової Зеляндії і Маляйзії, з міністрами закордонних справ Організації Американських Держав; зустріч з групою керівних осіб працедавців і робітників, а також з головними репрезентантами Капітолю. Крім того, Президент має взяти участь в опрацьованні прелімінарного федерального бюджету на наступний фінансовий рік. Перед виїздом до столиці, Линдон Б. Джансон сказав на пресконференції, проведеній у себе вдома, що американська економіка і далі розвивається якнайкраще. Це була його побічна відповідь на критичні зауваження з табору сенатора Беррі Голдвотера про „фінансову безвідповідальність" теперішнього уряду. Щойно Президент повернувся до Вашинґтону, як його повідомили про заворушення в дільниці Гарлем в Ню Йорку. Але, сказав один із речників Білого Дому, у зв'язку з тими подіями покищо не буде жадної акції збоку федерального уряду.

Ґолдвотер сподівається, що Айзенгавер його підтримає

Фінікс, Арізона. — Керівник виборчої кампанії сенатора Беррі Голдвотера Денісон Кітчел заявив, що колишній президент Айзенгавер обіцяв підтримувати його кандидатуру восени цього року. Але Айзенгавер сказав Голдвотерові, що він був стурбований його заявою в справі екстремізму. На це Голдвотер мав відповісти Айзенгаверові, що коли він вів свої війська через Атлантик до висадки у Франції, то це був також екстремізм. Айзенгавер мав сказати, що він буде підтримувати Ґолдвотера, але сенатор повинен вияснити своє становище в деяких справах, головним чином в справі екстремізму та поміркованости. Але представник „Ню Йорк Тайм-са" повідомляє, що Айзенгавер не буде активно підтримувати Ґолдвотера, хіба що сенатор ясно виявить свої погляди в заторкнених справах. Але Кітчел каже, що Айзенгавер не вимагав якоїсь окремої заяви від Ґолдвотера.

Представники 18 держав нараджуються у Вашингтоні в справі Сателітної Системи

Вашингтон. — Цього тижня в столиці ЗДА зберуться представники 18-ох країн, щоб випрацювати статут для ґльобальної космічної комунікаційної системи, яку запроєктували були ЗДА, і яка тепер стає спільною власністю тих країн, які погодилися користати з неї. Це буде єдине в світі підприємство, яке буде власністю багатьох урядових агенцій, що займаються справою комунікації, а також і численних приватних комунікаційних агенцій. На чолі цієї міжнародної космічної сателітної комунікаційної системи має стати спільна управа. Важною проблемою є те, як і ким має бути контрольоване це консорціюм, бо досі всі витрати на будову цієї системи йшли від американського уряду та від американських приватних комунікаційних агенцій. Питання в тому, який відсоток в контролі над цією системою можна буде віддати закордонним урядам та чужим приватним агенціям. Трудноші є в тому, що американський уряд предложив був Конґресові законопроєкт про ухвалення закону про створення Комунікаційної Сателітної Корпорації. В цьому законі не було застереження проти, що власники цієї Корпорації можуть бути і закордонні агенції, але не було і виразної згадки про те, що чужинні фірми будуть співвласники цього великого бізнесу, такого важливого для комунікації найближчих років. Уряд не з'ясовував цієї справи виразно, бо боявся, що Конгрес відкине закон про Комунікаційну Сателітну Корпорацію, коли побачить, що вона може бути під впливом чужинців. Тому цю справу треба конче вирішити в такий спосіб, щоб американці могли затримати контролю над Комунікаційною Сателітною Системою, і щоб її співвласниками могли бути й чужинні агенції. Ціла ця Корпорація має коштувати коло $200 000 000. Минулого місяця прийшло в Лондоні до тимчасового порозуміння в цій проблемі. Там були представники 14-ох европейських держав, ЗДА, Канади, Австралії та Японії. Вирішено вже, скільки часу в цій системі мали використовувати окремі держави: ЗДА — 61%; Австралія — 2.75; Австрія — 0.2; Бельгія — 1.1; Канада — 3.75; Данія — 0.4; Західня Німеччина — 6.1; Франція — 6.1; Ірляндія — 0.35; Італія — 2.2; Японія — 2; Англія — 8.15, Голляндія — 1; Норвегія — 0.4; Еспанія — 1.1; Португалія — 0.4; Швеція — 0.7 і Швайцарія — 2%.

Три американські сателіти мають викривати атомові експльозії в космосі

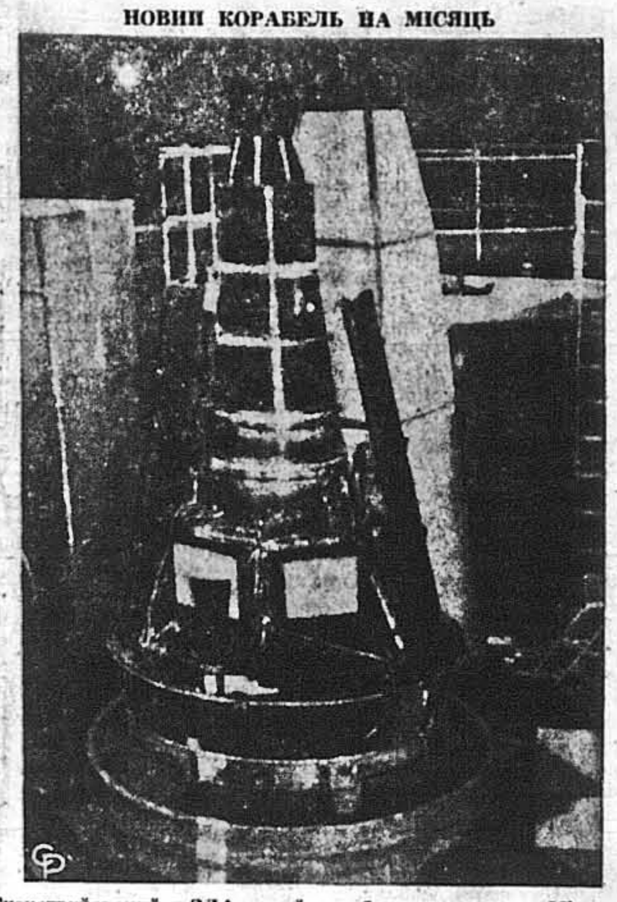
Кейп Кеннеді, Флорида. — В неділю 19-го липня Комісія Атомової Комісії вислала в космос третій свій сателіт, який разом із двома попередніми має виявляти, чи не відбуваються в космосі якісь пробні атомові експльозії.

17-го липня ЗДА на тій самій летунській базі випустили були два сателіти - вартові, які тепер із цим третім сателітом мають вдосконалити вартову службу в космосі, яка негайно зможе виявити ворожу нуклеарну експльозію на великій висоті. Ці сателіти вартові є на висоті 65,000 миль. Летунство повідомляє, що всі ці три сателіти надають добрі радієві передачі на Землі. Ці сателіти - вартові можуть вимірювати промені ікс, промені ґамма та невтрони, що є продуктом нуклеарного вибуху. Ці сателіти можуть за допомогою електричних приладів „заглядати" в космос та спостерігати природну радіяцію, — тому вони негайно занотувати можуть збільшену радіяцію внаслідок штучного нуклеарного вибуху.

На „Вовчій Тропі" в Іст Четгем відбувся День Пластунки

Іст Четгем, Н.И. В днях 18-19 липня ц.р. табори пластунок на „Вовчій Тропі" переводили традиційний на таборах День Пластунки, що в цьому році відзначував в першу чергу 50-річчя УСС-ів. В суботу о год. 11-ій ранку при участі численно зібраних батьків, що приїхали з Філядельфії, Ню Йорку, Пассейку, Амстердаму, Гемстеду та інших міст східнього побережжя, голова КПСтаршини пл. сен. Юрій Ференцевич відкрив свято на великій площі збірок, вітаючи всіх присутніх, а передусім виструнчені лави членів новацького табору в числі 164 і юнацького в числі 149. Далі слідувала взірцево підготована і виведена програма новацького табору „Зелений Гай" і табору юначок „Шляхами віків", що складалася із вправ коругвами, показової руханки, впоряду, веж і стріляння з лука. Увечері відбулася святочна варта, на якій почесним гостем була й виступала із словом до молоді пл. сен Анна Дмитерко-Ратич, член УСС та співучасник стрілецького зриву перед 50-ти роками. В неділю 19-го липня, після торжественних Богослужб таборовичок католицького і православного віровизнань, новачки і юначки продефілювали перед пластовим проводом і своїми батьками, закінчуючи цим День Пластунки. В неділю появилася теж в розпродажі чепурно видана одноднівка „А хто там іде", що її підготовили члени племени „Перших Стеж" і табору Кадри Виховниць, який саме відбувався на „Вовчій Тропі". В пополудневих годинах на терені Оселі відбулися сходини з батьками, якими проводив Діловод Пласт-Прияту при КПС інж. Р. Баранський. На сходинах батьки мали нагоду висловити свої завваги, побажання і запити до командантів таборів і проводу Управи Оселі, як і вислухали коротких пояснень про завдання пластових таборів і пляни розбудови Оселі. Не зважаючи на горяч, яку довелося всім відчувати навіть серед лісів „Вовчої Тропи", День Пластунки пройшов незвичайно успішно завдяки повній посвяті праці комендантон і їхніх молоденьких співробітниць, що впродовж цілого місяця липня відповідають за ці найбільше чисельні в історії „Вовчої Тропи" дівочі табори.

НОВИЙ КОРАБЕЛЬ НА МІСЯЦЬ

Сконструйований у ЗДА новий корабель для лету на Місяць — Ренджер - 7 переходить останню пробу перед випущенням з допомогою ракети Атлас - Аджена, що має відбутися 27-го липня 1964 року. Одним із завдань Ренджера - 7 буде зроблення 3,000 фотографій поверхні Місяця.

Відзначування „звільнення" Польщі відбувається з участю Хрущова

Варшава. — У вівторок 21 липня почалися в комуністичній Польщі урочистості зв'язані із встановленням комуністичної влади у Польщі, значить, із проголошенням в дні 22 липня 1944 року урядом „Народної Польщі", створеного і підтримуваного Москвою т. зв. Люблинського комітету. В цьогорічних імпрезах, що триватимуть два дні — 21 і 22 липня, бере участь Нікіта Хрущов, як репрезентант Совєтського Союзу і разом з ним президент комуністичної Чехословаччини Антонін Новотни і голова східньонімецької комуністичної державної ради Вальтер Ульбріхт, як представники сусідніх і дружніх із Польщею країн. Польські урядові чинники заперечують вістки західньої преси, що у зв'язку з перебуванням Хрущова у Варшаві там відбувається зустріч провідників комуністичних партій світу в справі конфлікту між Москвою і Пейпінгом. Із членів „Люблинського комітету" залишилося тепер дуже мало осіб, а й ті, що ще живі, відсунені від впливу на керівництво державними і партійними справами. Провідний член цього комітету Едвард Осубка - Моравський працює тепер на підрядній посаді за те, що в 1957 р. виступив був проти „червоної буржуазії" в рядах польської комуністичної партії.

Сенат затвердив $207 мільйонів для підвишки платні військовикам

Вашингтон. — Сенат проголосував і затвердив закон про збільшення платні для воєнних службовців на 2½%, що становитиме приблизно $207 000 000 річно. Закон передано до Палати і його остаточне затвердження відбудеться ще перед кінцем цієї сесії Конґресу. Після перерви в праці з нагоди Республіканської Конвенції, Конґрес старається закінчити справи до 24 серпня, тобто до часу Демократичної Конвенції, що відбудеться в Атлантик Ситі. Швидке рішення Палати і підпис Президента під новим законом дасть змогу офіцерам і воякам армії ЗДА одержувати більшу платню вже з наступного місяця або аж від вересня. Це збільшення платні стосується 2 800 000 військовослужбовців армії, фльоти, летунства, морської піхоти, побережної охорони та ін. Таке збільшення платні означає, що генерал з чотирма зірками одержить місячно на $49.30 більше ніж дотепер, а звичайний моряк — на $3 більше.

САЙГОН ВИМАГАЄ, ЩОБ ПЕЙПІНҐ ПРИПИНИВ ПІДТРИМКУ ДЛЯ КОМУНІСТІВ В'ЄТНАМУ

ПРОТЕСТУЮЧИ ПРОТИ „ДОГОВОРУ ГАНЬБИ" З 1954 РОКУ, ПІВДЕННО-В'ЄТНАМСЬКІ СТУДЕНТИ ЗДЕМОЛЮВАЛИ ФРАНЦУЗЬКУ АМБАСАДУ.

Сайгон. — Після виступу генерала Нгуєна Хана на недільній демонстрації в Сайгоні з вимогою визволення Північного В'єтнаму з-під комуністичної окупації й об'єднання його в одну державу разом з Південним В'єтнамом, південнов'єтнамський уряд проголосив окрему декларацію з вимогою, щоб Пейпінґ вивів свої збройні сили з Північного В'єтнаму і щоб він припинив військову підтримку для комуністичного режиму в Північному В'єтнамі і для південнов'єтнамських комуністичних партизанів. Комуністичний Китай — сказано в декларації — мусить перестати використовувати в'єтнамців для нищення і вбивання в'єтнамців і в'єтнамського народу і для здійснювання комуністичної аґресії у вільних країнах Південно - Східньої Азії. Водночас із цим в декларації підкреслено, що „якщо комуністичний Китай і комуністичний В'єтнам будуть продовжувати уперто ведену ними аґресивну війну — тоді уряд й весь народ В'єтнаму підіймуться до рішучої боротьби за остаточне визволення цілої в'єтнамської національної території". Проголошено цю декларацію в 10-річчя женевського договору, який поділив В'єтнам на дві частині і що його південнов'єтнамський уряд не підписав. З цього приводу в декларації стверджено, що встановлення в цьому договорі постанов про припинення військових дій не дотримують цілком ті, що його підписали, комуністичний Китай і Північний В'єтнам: ні разу протягом останніх десять років вони не зробили нічого, щоб припинити свою збройну аґресію і допомогти відновити мир у В'єтнамі, щоб було головною постановою женевського договору, який вони самі підписали з „колоніялістами". Американський уряд не висловився ще й досі в справі вимог південнов'єтнамського уряду щодо пошире́ння війни на Північний В'єтнам. Представники державного департаменту ЗДА заявили тільки, що така можливість є покищо справою плянування і про неї передчасно було б говорити. Президент комуністичного Північного В'єтнаму Го Чі Мінг використав річницю женевського договору для поновлення комуністичних домагань в справі виведення американських збройних сил із Південного В'єтнаму і припинення „політики терору супроти в'єтнамського населення." У зв'язку з відзначуваною тепер річницею женевського „договору ганьби", як його називають південні в'єтнамці, студенти в Сайгоні влаштували протифранцузьку демонстрацію, демолюючи у вівторок 21 липня ранком приміщення французької амбасади і натавровуючи у своїх летючках і транпарентах Францію і де Голя, як головних спричинників поділу В'єтнаму.

Японські комуністи атакують Москву

Токіо. — Комуністична партія Японії виступила в неділю 19 липня із заявою, в якій обвинувачує гостро Комуністичну Партію Совєтського Союзу в намаганнях встрявати у внутрішні справи японської компартії і підривати престиж її проводу. Заява є відповіддю на недавні два листи КПСС, в яких Москва виступила з обвинуваченнями, що японські комуністи діють проти єдности і на розбиття комуністичного фронту. Приводом до цих обвинувачень Москви стали останні рішення центрального комітету комуністичної партії Японії, в яких японські комуністи заявилися всеціло за позиціями проводу китайської компартії й усунули від проводу двох видатних японських комуністичних діячів — Йошіо Шіґу та Ічізо Сузукі, гарячих прихильників Москви. Разом з ними були викинені з японської компартії також інші просовєтські діячі. Відбулася чистка японської компартії з просовєтських елементів у травні цього року, саме тоді, як у Японії перебував заступник Хрущова Анастас Мікоян, який з допомогою Шіґи і Сузукі хотів перетягнути японську компартію на бік Москви і наставити японських комуністів проти Пейпінгу.

Аджубей має підготовити відвідини Хрущова в Бонні

Бонн. — Після недавніх совєтських загострених атак на Західню Німеччину за мілітаризм і реваншизм, Совєти виступили з новим примирливим жестом вбік західньої Німеччини, висилаючи у відвідини туди Алексєя Аджубея, гол. редактора московських „Ізвєстій" і зятя Хрущова. З понеділком 20 липня Аджубей почав свої 12-денні відвідини в Західній Німеччині, запрошений туди нібито редакціями трьох західньо-німецьких великих газет. Під час своїх відвідин Аджубей відбуде зустрічі не тільки з західньонімецькими пресовими колами, але мабуть також і з канцлером Людвіґом Ергардом. В політичних колах темою розмов Аджубея буде справа плянованих Москвою відвідин Нікити Хрущова в Західній Німеччині. Аджубей відбуває подорож по Західній Німеччині в супроводі своєї жінки і трьох співредакторів „Ізвєстій".

В АМЕРИЦІ

● **Сенатор демократ** із Південної Кароляйни Стром Тирмонд заявив в інтерв'ю з представником телевізії, що треба збомбардувати лінії постачання в Ляосі і Північному В'єтнамі і тоді легко можна б виграти війну в Південному В'єтнамі. Сенатор Тирмонд є членом Сенатської Комісії Закордонних Справ. Він сказав, що підтримає всі урядові заходи, щоб виграти боротьбу в В'єтнамі.

● **Помер о. Леопольд Бравн,** римокатолицький священик, який працював як дорадник американської амбасади в Москві і одночасно був капеляном всіх ремокатоликів, які були в СССР при різних амбасадах. Він працював у Москві від 1934-го року до 1945-го року, коли мусів звідтам втікати, бо Сталін зарядив був, щоб його вбити. Його переслідували і вже було кілька проб, щоб його вбити в автовій катастрофі, але він своєчасно втік.

● **Окрема Комісія Безпеки** при Організації Американських Держав перестерігає, що в латинських американських державах може знов початися підривна комуністична акція. В цій перестрозі стверджується, що Куба диктатора Кастра і надалі є головним джерелом комуністичної діяльности.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

Совєтський шаблон

„До Шевченкових свят написано різними авторами сотні й тисячі віршів. І вражає те, що всі вони „на один копил шиті". Мовляв, ти, Тарасе, колись мучивсь, закликав „обух сталити" і помер у неволі. А встань, подивися, як прекрасно ми живемо. Шумить твій Дніпро, будуються ГЕС-и, і ми тебе не забули „в сім'ї вольній, новій". Оце й усе. І лише в деяких поетів з'являються прекрасні поезії". („Молодь України" з 3 липня).

Перемога українців

„Правда" з 5 липня повідомила, що в Москві розпочалися змагання на чемпіонат СССР з гімнастики. У першому змаганні за обов'язковою програмою перемогу здобули київські спортсмени Юрій Титов та Борис Шахлін, а також Юрій Цапенко, українець, який живе в Московській області. Москвич Леонтьєв зайняв третє місце.

Куций кінофестиваль

У зв'язку з 20-річчям проголошення „людової" сателітної Польщі, в Українській ССР провадиться „Фестиваль польських фільмів". За такою голосною назвою приховується показ лише 5 художніх фільмів: „Кінець нашого світу", „Пасажирка", „Дружина для австралійця", „Як бути коханою" і „Дівчина з банку" та 10 документально-хронікальних. „Радянська Україна" з 1 липня повідомляє, що „Кінофестиваль польських фільмів" буде лише в Києві і триватиме... аж 4 дні! Це тому, що в польських фільмах значно більше цікавих знахідок, більше власної, національної, мистецької мови та іншої „крамоли" в совєтському понятті, ніж у „прочищених" випусках Київської та інших кіностудій України.

Діяльність баптистів у Києві

„Вони стоять недалеко один від одного — завод ім. Горького, що випускає першокласні верстати -автомати, і молитовний будинок баптистів... На заводі є ще люди, отруєні релігійним дурманом." Далі „Радянська Україна" з 27 червня розповідає про окремих робітників, „які порвали з релігійним дурманом" — перестали ходити до молитовного будинку. Совєтський щоденник у Києві закликає до антирелігійної боротьби.

„Бийтеся вірусу байдужности"

Навівши декілька прикладів безвідповідального ставлення лікарів та акушерок до свого обов'язку, „Радянська Україна" з 1-го липня подає: „... Вже не раз писали про серйозні недоліки в медичному обслуговуванні населення гірських районів Івано-Франківської обл. Належних висновків... виконком облради ще не зробив".

У СВІТІ

● **На похороні лідера французьких комуністів Моріса Тореза** було — учасників і цікавих глядачів — пів мільйона людей. Його похоронили на цвинтарі Пер Лячез на передмісті Парижу, перевізши тіло з Істамбулу через Варну в Болгарії спершу до його рідного містечка у Франції, а відтіль до Парижу. Між закордонними комуністичними „промінентами" був також Міхаїл Суслов з Москви.

● **Між двома посадниками з Гібральтару,** з британського та еспанського боку того маленького скельного півострова на південному шпилі Еспанії, виникла полеміка у зв'язку з відновленою кампанією Еспанії за поворот до Еспанії Гібральтару після 260-річного панування там британців. Гібральтар — одна з останніх ще у широкому світі британських колоній і морських фортець. Посадником у британській частині є сер Йошуа А. Гассан, жидівсько-марокканського роду. Він пропонує створити дводержавне — еспансько-британське — правління в Гібральтарі.

● **У Лондоні гурток британських „фашистів"** напав на прем'єра Кенії, Йому Кеньятту, колишнього лідера терористичної організації „Мав-Мав". Поліція оборонила його. У відплату, африканські студенти в Софії в Болгарії вибили вікна в тамошній британській амбасаді.

● **Петро Капиця,** професор фізики в московському університеті, дістав золоту медалю, найвище відзначення для вчених в Данії. Цю нагороду признано йому за заслуги для мирного застосування атомової енергії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Кандидат на віце-президента

За традиційним американським звичаєм передвиборча партійна конвенція, хоч формально обирає і призначає, насправді тільки затверджує кандидата на віце-президента, що його рекомендує конвенції обраний за день раніше кандидат на президента. Звичайно так водиться, що один одного доповнюють, себто один і другий не тільки походять з різних стейтів, але й наче репрезентують різні внутрішньо - партійні течії і групи. Ось так, наприклад, у 1952-му році Д. Д. Айзенгавер обрав собі на свого заступника молодого сенатора з Каліфорнії Ричарда Ніксона, тоді члена правого крила Республіканської партії. В свою чергу Ніксон, кандидуючи на президента в 1960-му році і будучи тоді все ще репрезентантом Каліфорнії, рекомендував на віце - президента Генрі Кебота Ладжа, резидента Мессачузетсу, члена ліберального крила партії. Сам Ніксон узгіднив був у приватних нарадах із своїм внутрішньопартійним опонентом губернатором Рокефеллером компромісову партійну плятформу, що її після того прийняла партійна конвенція.

На цьогорічній конвенції Республіканської партії сталося в обох цих пунктах інакше. Консервативна більшість відкинула всі, навіть досить помірковані поправки, зголошені до партійної плятформи противниками Голдвотера, не так з уваги на зміст поправок, як на те, щоб не робити враження, що це знову „гнилий компроміс". Після того, як конвенція номінувала Беррі Голдвотера, цей останній порекомендував, як кандидат на віце - президента, дотеперішнього голову Крайового комітету Республіканської партії, конгресмена Вілліяма Е. Міллера. „Доповнює" він Голдвотера хіба тим, що походить із східнього, Нюйоркського стейту, тоді як сам Голдвотер походить з Арізони; Е. Міллер є католиком, а Голдвотер протестантом Єпископальної Церкви. Але на цьому їхні різниці й кінчаються. Ідеологічно — вони на 100% однозгідні, обидва належать до того самого консервативного партійного крила й обидва погоджувалися щодо тактики на конвенції.

Тому цей вибір Голдвотера здивував людей з-поза Республіканської партії і не знайшов схвалення в усіх республіканців. Ось так, наприклад, Д. Д. Айзенгавер недвозначно висловив свій сумнів, чи правильно вчинив Голдвотер, коли знехтував порадами запропонувати на свого заступника когось із виразних речників ліберального крила партії. Ним міг бути конкурент Голдвотера на президентську номінацію, губернатор Вілліям Скрентон, Генрі Кебот Ладж, Нелсон А. Рокефеллер чи інший видатний республіканець із східніх стейтів, з ліберального партійного крила та з куди голоснішим прізвищем, відомим всьому народові, аніж маловідомий конгресмен Міллер.

Можливо, що Голдвотер зробив помилку, відкинувши сугестію самим добором кандидата на віце - президента заманіфестувати назверх єдність Республіканської партії і тим самим прихилити собі її партійні кола, які — головно у східніх стейтах — насторожені проти його консерватизму. А втім, Голдвотер, рішаючись на особу конгресмена Міллера, керувався іншими мотивами: він свідомо підкреслив виразно однонапрямковий характер обох кандидатур Республіканської партії. Далі, він обрав Міллера, як першорядного організатора, невтомного працівника - борця і знаменитого пропаґатора-полеміста.

Очевидно, що Беррі Голдвотер і Вілліям Міллер матимуть перед собою преважке завдання у виборчій кампанії проти президента Джансона, як кандидата Демократичної партії. Але Голдвотер заявив, що він — у продажу передвиборчого краму виборцям — буде „кращим продавцем". Правда виявиться 3-го листопада цього року.

Румунія — СССР — Україна

На велетенській і, здавалося б, дуже міцній крижаній брилі комунізму з'являється що далі, то більше розколин. Давнє демагогічне гасло „Пролетарі всіх країн, єднайтеся" тепер треба б перефразувати на „Комуністи всіх країн, єднайтеся". Скінчився сталінський сезон чисток. Вимушена десталінізація викликала й новий стиль у стосунках між компартіями різних країн, навіть всередині совєтського „соціялістичного бльоку". Югославія, Альбанія, Китай і в культурному відношенні Польща — це чотири найглибші розколини у крижині, що розтає. Кремль нашвидку замазав розколини, що постали були під час славетного повстання у Східньому Берліні та в час національної протикомуністичної революції в Угорщині. Але знову совєтський крижаний бльок почав надколюватися і тріщати в прикордонному районі з червоним Китаєм . . . В зорганізованому Москвою об'єднанні для економічної співпраці „країн соціялістичного бльоку" — КОМЕКОН-і — також не без розколин. „Центр світової революції" хотів був диктувати кожній підкореній країні не лише як і що мають писати їхні письменники, а що й садити та сіяти, які машини випускати, а які ні. Очевидно, совєтські пляновики опрацювали такий плян економічного розвитку, щоб жадна з підкорених націй не могла існувати без московської допомоги, щоб контролювати економічно всі країни червоної імперії.

Тим часом у Польщі масово розпущено колгоспи. У різних країнах Східньої Европи і в самому СССР інтелектуали, особливо молодь, почали виступати проти нежиттьових догматичних тверджень ЦК КПСС. Румунія категорично відмовилася виконувати визначену їй ролю продуцента кукурудзи. Група румунських комуністичних діячів їздила в Китай для економічних і, напевно, ідеологічних переговорів. Румунський комуністичний уряд відкинув совєтський плян спільного, понаднаціонального користування частиною Дунаю. Заступник румунського прем'єра, Апостол, після виїзду прем'єра Маврера до Москви, заявив журналістам, що Румунія „продовжуватиме політику економічної незалежности" від СССР. У пресі („Торонто Дейлі Стар" з 8-го липная ц. р.) промайнула навіть вістка, що Румунія поставила перед Москвою домагання повернути їй Басарабію, яка входить до складу Молдавської ССР. Три українські області Басарабії — Акерманський, Ізмаїльський і Хотинський повіти — формально приєднано до Української ССР. У Молдавській ССР живе коло 400-000 українців і до 300 000 росіян, крім молдавського населення. До речі, Басарабія в 9-11 століттях входила до складу Київської княжої держави, а потім до Галицько - Волинського князівства. Які б не були історичні підстави за і проти — констатуємо факт, що територіяльні, економічні, політичні й культурні претенсії до Москви має вже не тільки червоний Китай, а й Румунія. Зауважимо також, що все різнонаціональне населення Молдавської ССР призначене Москвою на русифікацію. Для українців у тих районах відбулася лише зміна окупантів: замість довоєнної румунізації розпочалася повоєнна русифікація.

15-го липня „Ню Йорк Таймс" повідомляв, що румунська делеґація в Москві, очолювана прем'єром Маврером, довго переговорювала з Хрущовим, і відносини між цими двома країнами нібито злагіднились. Але замовчування проблем не означає їх розв'язки. Румунія й далі не виконує постанов КОМЕКОН-у, не виголошує анатем супроти „китайських товаришів" і виявляє зацікавлення економічною допомогою Заходу. Кожна розколина в „совєтському моноліті" — важлива для України.

ШУКАЮТЬ НОВОЇ ЛІНІЇ

Мюнхен. — Вчора закінчився тут з'їзд Християнсько - Соціяльної Унії (ХСУ), партії, що діє в Баварії. На чолі цієї партії стоїть колишній міністер оборони Німецької Федеративної Республіки — Франц Йосиф Штравс. Ще перед з'їздом, у зв'язку з візитою французького президента де Голя в Німеччині, тут розгорілася дискусія на тему міжнародної політики Німеччини.

Учасники дискусії кажуть, що в цілому світі постали великі зміни: надвоє розпався комуністичний рух — між прихильниками Москви і Пейпінгу; в Европі за залізною завісою почалися поважні заворушення між народами-сателітами, які прагнуть більшої незалежности від Москви; помічається політичне зближення між Москвою і Вашинґтоном, в напрямі замирення і стабілізації відносин у міжнародній політиці.

Цю політику замирення між вільним Заходом і комуністичною Москвою в Німеччині розуміють так, що Вашингтон захоче „платити" Москві німецьким коштом за її добру волю до мирного співіснування. Бо, — кажуть, — Москва і Вашингтон мають тепер спільного противника — комуністичний Китай, а тому урядові ЗДА нема чого вести активну політику в Европі супроти Москви.

У зв'язку з так нарисованою ситуацією в деяких німецьких політичних колах знаходить прихильний відгук пропаґанда де Голя, який уже не перший рік виступає проти „американської геґемонії", ширячи ідею „Об'єднаної Европи від Середземного моря до Уралу". Як перший крок у напрямі до такої об'єднаної Европи виставляє де Голь проєкт федерації чи конфедерації між Західньою Німеччиною і Францією, в надії, що до цього об'єднання незабаром приступлять і інші европейські країни.

Теперішній голова уряду Західньої Німеччини Людвик Ергард, не міг дати позитивної відповіді на французькі пропозиції. Він уважає, що без активної допомоги ЗДА об'єднання Німеччини неможливе, та й, очевидно, не вірить у силу і щирість Франції допомогти об'єднанню розірваних німецьких територій. Ергард хотів би дійсного політичного об'єднання Західньої Европи, але спільно з Англією, проти чого рішуче виступає де Голь.

Ця обережність Ергарда в міжнародній політиці викликає в обох союзних урядових партіях — Християнсько-Демократичної Унії (ХДУ — голова Аденауер) і в ХСУ (голова Штравс) сильну опозицію проти теперішнього канцлера. Критика політики Ергарда не припинилася навіть під час його недавньої подорожі до Данії, і він мусів на пресконференції в Копенгазі відповідати на закиди, роблені йому в той час в Німеччині.

На з'їзді ХСУ в Мюнхені сам голова партії Штравс висловлював побоювання, що Німеччина і Франція пропустять цю хвилину „духової революції" в обох народах, не об'єднаються, і це „европейське полум'я погасять націоналісти та крайні напрямки". Тому, що перед з'їздом ХСУ Штравс мав нараду з головою ХДУ Аденауером, який з усієї сили підпирає лінію де Голя, канцлер Ергард приїхав на з'їзд ХСУ в Мюнхені і дав вияснення в справі міжнародної політики його уряду. Ергард ствердив, що згідно з конституцією він, як голова уряду, визначає напрямні лінії політики Німеччини. Він зазначив, що невдоволені його політикою можуть законним порядком, голосуванням у парляменті, висловити йому недовір'я, і тоді прийде інша особа до головування в уряді. На закиди, мовляв, треба поспішити створити европейське об'єднання, Ергард відповів, що вже в 1962 році це об'єднання не здійснилося через рішучий французький спротив.

Ергард звернув увагу з'їзду на те, що конфедерація Німеччини і Франції мусить викликати острах менших европейських держав перед геґемонією двох великих країн, і це тільки пошкодило б ідеї европейської єдности. При тому він згадав, що Італія дасть згоду на створення европейського об'єднання тільки при умові, що до об'єднання прилучиться Англія.

Ці тверезі слова Ергарда примусили теж і голову ХСУ Штравса заявити на з'їзді, що, мовляв, „нам непотрібні нові напрямні лінії" і що канцлер „може сполягати на своїх давніх приятелів".

Ці слова Штравса і промови інших учасників з'їзду не можна вважати за зміну їхніх думок і настроїв. „Голісти" в урядових партіях — ХДУ і ХСУ — не перестануть діяти. Але їм потрібний Ергард, автор „господарського чуда" в Німеччині, перед виборами парляменту, що відбудуться в 1965 році. Популярний в масах Ергард може допомогти тим партіям виграти на виборах. Тому навіть найбільші противники Ергарда не збираються скидати його з посту канцлера до виборів. Справжня боротьба за лінію в міжнародній політиці почнеться аж після виборів.

Обсерватор

З ПРИВОДУ „ВІДЬОМСЬКОЇ ПАНАХИДИ"

Надрукована в ч. 123 „Свободи" (з 3-го липня ц. р.) стаття Гр. Скита „Кубань сьогодні" порушила нарешті болючу мовчанку нашої преси щодо цієї, найбільш пригнобленої частини нашого народу. У нас пишуть багато про Лемківщину, виходить навіть спеціяльна газета для лемків, а про величезний етнічно-український масив на Північному Кавказі ніде ані телень. Пояснити це можна тим, що з тих далеких від Заходу країв на волю вихопилося найменше наших людей, зокрема з Кубані серед нас можна знайти буквально одиниці. Але хіба справа визволення тих земель — це справа тільки там народжених українців? Ні, це ж справа всіх українців, звідки б вони не походили, де б вони не перебували. Тим то не можна не висловити щирої подяки Гр. Скитові за його статтю, пройняту щирим співчуттям до тих наших поневолених братів. Але ця його стаття й пригноблює читача. Він бо, інформуючи про статтю „відьми" Л. Чижикової, сам сприйняв і подав читачам її зміст про фактичний стан („говорять факти", пише він), не зазначивши того, що це здебільшого фальсифікація дійсности. Фактом було фізичне винищування українців Кубані в першій половині 30-их років, фактом була свідома („плянова") колонізація цих земель москалями, але абсолютно не відповідає дійсності 3,9% українців, що нібито, за переписом 1959 року, там залишились. Як не міг Сталін переселити всіх українців з Наддніпрянщини, так не зміг він знищити всіх 3 мільйони українців, що їх зареєстрував перепис 1926 року на Північному Кавказі. Основні маси цих українців залишилися на своїх місцях і, згідно з інформаціями тієї ж таки Чижикової, ще й досі розміщені „порівняно рівномірно в усіх районах краю"! Тільки їм до недавнього часу було заборонено називатись українцями. Я, як свідок тамтешніх етнічних відносин, знаю факти вже з початку 40-их років, коли начальники міліції клякали тих молодих українців, що писали в анкетах на одержання пашпортів „українець", і наказували виправляти на „русский". Знаю також факт, коли зорганізована в другій половині 30-их років з ініціятиви Академії Наук СССР діялектологічна конференція в Ростові над Доном мусіла викреслити з денного порядку доповідь доцента Краснодарського педагогічного інституту про українську мову Кубані, бо російською цієї мови назвати не можна було, а українською називати побоялися. Це правда (як зазначає Чижикова), що несвідомі (це я кажу) селяни й козаки за українців часто уважають тих, що живуть в УССР, алеж вони й росіянами себе не вважають, вони просто „кубанці", „тутешні". Та це й зрозуміле: від 1933-го року вони не мають рідної школи, називати себе українцями небезпечно, — тож звідки б у них могла взятись ясна національна свідомість? Але освічені кубанці беззастережно уважають себе приналежними до українського народу. Звичайно, окремі перевертні скрізь можуть бути, та не вони творять етнічне обличчя маси народу. А той нарід і досі зберігає свою мову, свій побут. Доказом на це може бути той факт, що у найновіших підручниках з діялектології (української чи російської) там цю територію відносять до української, а не до російської мови. А ось у мене в руках брошура Й. Дзендзелівського „Засади укладання реґіональних атласів слов'янських мов", що її видала до V міжнародного з'їзду славістів Академія Наук Української ССР (Київ, 1963 р.), а в цій брошурі написано: „Давно назріла необхідність ґрунтовного вивчення українських говорів Кубані. Значний науковий інтерес і для україністів, і для русистів міг би являти окремий кубанський український реґіональний атлас" (стор. 14).

Отож, навряд чи є підстава для такого чорного песимізму, який може випливати із статті Гр. Скита. Сумне там становище, важке, але не безнадійне. А всякі чижикови заранo заходились правити свої „відьомські панахиди" по трьох мільйонах українських душ. Тільки ж і нам, вільним українцям, не слід забувати про тих наших братів, а якомога частіше нагадувати світові про їхнє поневолення та протестувати проти цього перед міжнародними чинниками. На жаль, у нас частенько східні кордони України позначають Доном, а не Кубанню, ба навіть у національному гимні ми співаємо про Україну „від Сяну до Дону".

В. Чапленко

Демократи сподіваються збільшити число конґресменів в цьогорічних виборах

Вашинґтон. — Демократичні конґресові провідники сподіваються, що в цьогорічних виборах вони зможуть збільшити число своїх конґресменів в Палаті Репрезентантів, бо в північних стейтах програють вибори деякі республіканські кандидати на конґресменів тому, що республіканський виборчий список очолює найменований на президентського кандидата сенатор Ґолдвотер. Демократи признають, що в південних стейтах республіканці можуть в деяких виборчих округах перемогти своїх демократичних противників, бо Ґолдвотер голосував проти закону про охорону громадянських прав. Але республіканські втрати в північних стейтах будуть більші, бо коло 40 республіканських конґресових кандидатів почуваються загрожені в здобутті своїх постів. Щодо Сенату, то демократи не мають надій, бо цього року перевибирають 35 сенаторів, а з того аж 26 є демократами.

Індонезія дістане більше зброї від СССР

Москва. — Індонезійський міністер закордонних справ д-р Субандріо заявив в минулу середу 16 липня ц.р., що він „дуже вдоволений" вислідами своєї однотижневої ділової візити в Совєтському Союзі. Головний пункт його договорення з большевицькими ватажками — це їх згода на нові і збільшені доставки зброї для Індонезії. Західні обсерватори в Москві переконані, що в розмовах індонезійського міністра з Хрущовим та іншими совєтськими „промінентами" була мова не тільки про спільний совєтсько-індонезійський фронт проти антикомуністичної Маляйзії і її західніх союзників, але й про совєтсько-китайський спір та про приєднання індонезійських комуністів для Москви; тепер вони схиляються радше в сторону Пейпінґу. Совєти погодилися на нові доставки зброї для Індонезії, як на заплату за те, що Індонезія буде підтримувати совєтські заходи дістатися на найближчу конференцію азійсько-африканських держав. Комуністичний Китай виступає проти участи СССР на тій конференції, бо твердить, що СССР є европейською, а не азійською державою. Совєтські доставки зброї для Індонезії, заанґажованої у кампанії проти Маляйзії, мали стати предметом нарад міністрів закордонних справ Австралії, Нової Зеляндії і ЗДА, що відбуваються тепер у Вашинґтоні.

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРО „ПЕРШУ УКРАЇНУ" В АМЕРИЦІ

Багато пишеться про загрозу знищення хутора та могили о. А. Гончаренка, закликають писати листи до різних установ, урядів і т. д. про викуп землі. На мою думку, як ми могли поставити пам'ятники Т. Шевченкові у Вінніпеґу та Вашинґтоні своїми фондами та пожертвами, то зорганізуймо збірку на закуп хутора о. Гончаренка та придбаймо самі своїми силами і збережім „Першу Україну" в Америці для дальших поколінь.

Я. Г.

Новий театр у Ню Йорку

Два місяці тому одного суботнього вечора засвітилися вперше вогні в новому театрі міста Ню Йорку. Публіка, що розмістилася по кріслах величезної збудованої у формі підкови авдиторії, складалася із 1 000 робітників та їхніх жінок. Кожний з тих 1 000 осіб вклав свою долю в працю що тривала понад два роки, у будівництво та обладнання театру. Це театр стейту Ню Йорк, друга будівля, викінчена у Линкольнівському Центрі Показового Мистецтва.

Першою було викінчено Залю Фільгармонії, у вересні 1962-го року. В 1965 році сподіваються закінчити третю частину — Драматичний Театр і Музей Показового Мистецтва. Року 1966 має відкрити свої двері глядачам новий будинок опери Метропетен. А з викінченням будинку Консерваторії в 1967 р. найамбітніший проєкт Ню Йорку буде дійсністю.

18-го квітня цього року адміністрація Лінкольнівського Центру запросила всіх, хто працював у будівництві цього театру, випробувати і насолодитися наслідками своєї праці. Вистава являла собою один з двох типів розваги, яку має запропонувати публіці театр стейту Ню Йорк.

Величезна сцена, заля для репетицій та комфортабельні одягальні для артистів являють собою щось ніби двофамілійний будинок. Одну родину становить „музичний театр" — група, очолювана Ричардом Роджерсом, відомим композитором й одним з творців модерної американської п'єси. Для першого сезону Роджерс готує одну з найпопулярніших оперет „Король та я", а за нею невмирущу оперету Ф. Леґара „Весела вдова".

Трупа музичного театру буде давати вистави напереміну з іншим господарем нового театру — балетною трупою м. Ню Йорку під мистецьким керівництвом відомого хореографа Джорджа Баланчіна. Ця трупа, що існує від 1933-го року, відома не тільки в З'єднаних Державах, але також і в Европі, СССР та на Далекому Сході, куди вона їздила на гастролі.

Саме цей другий господар нового театру, балетна група — дає виставу для спеціяльно запрошеної авдиєнції 18-го квітня. Балет давав генеральну репетицію приготованої для першого сезону вистави, а п'ять днів пізніше, в день офіційного відкриття театру, 23-го квітня, тобто в день 400-річчя з дня народження Шекспіра, його „Сон літньої ночі".

Американська Рада

Федір Дудко

МОЯ МОЛОДІСТЬ

(СТОРІНКИ З АВТОБІОГРАФІЇ)

(5)

Бабця Прокопенкова (або, як називали її на селі — Яковенчиха), хоч і родила шістнадцятеро дітей, була струнка й гнучка, як молода дівчина. Була гарна з обличчя, хоч на старості стратила зуби. Ходила лише в українському національному одягу, завжди з чепурненько пов'язаною головою. Її керсетки, свити, жупани були багаті і елеґантно пошиті. Взагалі вміла й любила зодягатися. Говорила виключно по-українськи.

Коли ми вже при українській національній ноші, то не можу не зазначити, що все сільське населення Чернігівщини, та й всієї України, вбиралося виключно в національні одяги. В будні, коло роботи, ці одяги були дуже скромні. Зате в неділі й свята, особливо ж у великі, всі люди по селах пишно вбиралися. В Карильському дід і бабця, не зважаючи на пору року чи погоду, завжди бували на службі Божій у церкві. Проживаючи на вакаціях у Карильському, я з Віктором і Ванею, а згодом і всіма сестрами, також бували на цих церковних відправах. Любо було дивитись на людей у церкві й навколо церкви в чудових національних одягах із багато повишиваними сорочками й хвартухами, які виглядали в широко розкиненій людській масі, як розкішний квітник. В „европейських" убраннях можна було бачити лише сільську чоловічу інтеліґенцію, та й та носила, замість натвердо прасованих сорочок, українські вишивані сорочки із кольоровими стрічками замість „галстука".

Із 16-тьох дітей у Прокопенків вижило лише троє: моя мама, старший від неї на 8 років брат Василь та згадуваний уже, всього на п'ять років старший від мене Ваня.

Мамин старший брат, а мій дядько Василь Прокопенко, по скінченні 4-ох кляс гімназії, покинув школу й якийсь час жив при батьках, роз'їжджаючи по сусідніх селах та завертаючи голови сільським панночкам. Але на 22-му році життя схаменувся, вступив на державну службу в акцизі („акцизний чиновнік") і покинув рідну хату. Мешкав у сусідньому повітовому місті Борзні у віддалі 34-ох верств від Карильського. Час-до-часу приїздив своїми гарними кіньми до батьків у відвідини. Мене з Віктором дуже любив і щедро обдаровував нас солодощами, коли ми були малі, а коли підросли — грішми. Був дуже начитаний і інтеліґентний чоловік ліберальних поглядів. Боготворив Льва Толстого. Часами дописував до газет.

Якщо моя пам'ять зберегла досить виразний образ мого 4-літнього перебування в рідному С. Шабалинові, де я мав рідкі зустрічі з людьми й мало спостережень із зовнішнього світу, то перебування в с. Карильському, де я ближче стикався з життям, залишило по собі значно глибші й повніші спогади. Недурно я завжди так рвався туди і, коли мама повідомляла мене з Віктором, що ми їдемо до „бабушки", моя душа переповнювалася втіхою. Ніколи для цих відвідин Карильського не було в нас мови: їдемо до діда („до дедушки", як нас навчили говорити), а лише до бабці („бабушки"). Бо хоч дід і любив нас, внуків, проте ми ніколи не відчували в його відносинах до нас того тепла, яким так щедро й так щиро наділяла нас бабця. А до того всього в особі бабці ми бачили втілення тої принадної, нічим не викривленої і не замаскованої рідної української стихії, яка в інших членів родини була вже дуже надщерблена московськими впливами.

Ця українська стихія била сильним струменем рішуче з усього в бабусиній натурі: з її національної ноші, з чистої української народної мови, з дотримування рішуче всіх приписаних традицією стародавніх наших народних звичаїв, з глибоко настроєвих народних пісень, які вона любила нам наспівувати, з її дитячих українських казок, які вона нам розповідала, з її пристрасти до українських вишивок і мережок, які вона замовляла дівчатам та молодицям на селі, з найменших подробиць її життя і поведінки. Досить сказати, що коли до Карильського приїздили на літні вакації мої сестри, то бабця зневажливо бралася кінчиками пальців за краї їхніх суконок і з презирством казала:

— Що за шмати на собі носиш? Ходи но сюди.

І за кілька хвилин виводила сестер із своєї спальні в українському народному одязі.

— Щоб ходила мені в нашому одягу, чула? А того лахміття на тобі я не хочу тут бачити!

А цим „лахміттям" і цими „шматами" було у бабці все, що не мало українського національного характеру!

Ми завжди любили їздити з бабцею в гості до знайомих на селі або до сусіднього маленького міста Коропа по різні закупи. Зате уперто не хотіли їздити з дідом. А причина цього була в тому, що дід, здоровкаючись із зустрічними на селі людьми, завжди зупиняв коня і перепитував кожного про одно й те саме: як живете (чи живеш), чи вродило жито, чи буде погода на цьому тижні, чи почалася косовиця, чи рояться бджоли і т. д. Нас дуже це нудило. Цю дідову звичку знали не тільки ми, діти. Знав її добре й гнідий, якого завжди запрягли до дідової брички. Як тільки зустрічний на вулиці скидав на знак привітання шапку з голови, гнідий уже зупинявся, не чекаючи на натягання віжок: він добре знав, що дід його зупинить.

Я згадував уже, що бабця любила співати. Цю свою вроджену музикальність вона передала дітям. Дядько Василь і Ваня добре грали на скрипках, а мама настроєво співала, знаючи сотки українських народних пісень. Співаючи сама, вона привчала до співу й нас, малих. Я з Віктором, а потім і всі три менші наші сестри, утворили згодом родинний хор, а пізніше й мандолінову оркестру. Коли дядько Василь приїздив бувало на літо до Карильського, де завжди перебували на вакаціях ми, діти, то там досить часто відбувались імпровізовані концерти: мама з нами, дітьми, співала, а дядько Василь із Ванею приграваали на скрипках. Дід дуже любив ці концерти. Кожного разу він переймався сумом народних мелодій і витирав, слухаючи наш спів, сльози з очей, а потім, зворушений, ішов до свого „банку", що містився у великій, обкутій бляхою високій дерев'яній скрині, виймав звідти кілька дрібних срібняків і по одному нагороджував нас.

Ці концерти звичайно відбувалися в „залі". Так називалася велика кімната з 8-ма вікнами, що виходила в сад, обставлена старосвітськими канапами й „кушетками", між якими вздовж стін були розставлені старомодні дерев'яні крісла. При одній стіні стояли, також стародавні, клявікорди, але лише для декорації, бо були зовсім розстроєні, а кілька клявішів у них зовсім не відзивалися. Ці клявікорди десь колись дід відкупив від когось. Я іноді намагався щось видобути з них, але даремне. А коли був уже підростком і грав у гімназійній оркестрі із Ванею на скрипці, разом із ним пробував за допомогою кліщів трохи підстроїти клявікорди, але й цього мені не пощастило зробити.

Проте клявікорди відігравали в Карильському іншу важливу ролю. Взимі й навесні, коли в домі, крім діда й бабці, нікого не було, бо Ваня тоді перебував у далекому Глухові в пансіоні при гімназії, заля звичайно не опалювалася і бабця використовувала холодну кімнату на те, щоб виставляти там „на зимно" на клявікордах різні речі: шинки, ковбаси, печені поросята, куттю, сирники, паски та всяке інше печиво й смаженину.

ПАМ'ЯТІ ОЛЕКСАНДРА КОШИЦЯ

Двадцять років тому українська громада в Канаді провела в останню дорогу славетного диригента, мистецького керівника Української Республіканської Капелі, Олександра Кошиця. Там, де українським політикам часів Визвольних Змагань не вдавалось проорати залежану західньоевропейську цілину байдужности або ж нерозуміння української проблеми, там проорював її Олександер Кошиць із своєю Капелею. В англійській газеті „Скеч" з 1920 року читаємо в рецензії на виступ Капелі: „Українці розумні у виборі їх форм пропаганди. Не вірячи в нові нації, що виникли після війни, я слухав концерт із дуже мішаним почуттям, але вкінці я був цілком переконаний у справедливості їхніх національних змагань".

Сам задум тогочасного українського національного уряду — послати видатну мистецьку одиницю України за кордон — був одним з кращих дипломатичних маневрів УНРеспубліки. Вибір, звичайно, впав на уродженця Київщини, особливо обдарованого диригента, збирача народних пісень, композитора Олександра Кошиця і його Капелю. Перед тим О. Кошиць, закінчивши Духовну Академію і Музичну Школу ім. М. Лисенка в Києві, був капельмайстром театру Миколи Садовського, диригентом Київської опери. Він один із співорганізаторів Української Республіканнської Капелі, що була створена 1918 року і послана під його диригентурою, в 1919 році за кордон. Хоча піснею держави не виспіваєш, однак Капеля зробила велетенську послугу Україні, її національній боротьбі та українській культурі, так мало відомій на Заході. Роки 1919-1924 були роками тріюмфу українського вокального мистецтва за кордоном. Коли вже замовкла зброя на фронтах та національної України, і нашу землю залили червоні орди, — у далекому світі діяв і творив справжній амбасадор України Олександер Кошиць з невтомними, обдарованими капелянами. У січні 1920 р. Капеля виступала в Бельгії. В „Де Газет" з 31 січня назвали Українську Республіканську Капелю „хрестовим походом українців". Рецензент відчув, що, крім мистецтва, йдеться і про політичні заходи, пишучи: „Це був тріюмф, щось чудове і приємне для кожного, хто бодай частково співчуває правам кожного поневоленого народу... Цей народ вартий більше, ніж своєї долі". Про самого диригента писав французький критик Шарпаньє, що свого часу був пострахом для акторів і співаків: „Пан Кошиць творить у моменті, коли диригує. Це чарівник у повному значенні цього слова. Його співаки, крім звичайного послуху, відзначаються вродженим музичним хистом... Виконання українського хору завжди бездоганне...".

Від 1926 року Олександер Кошиць жив біля Ню Йорку. Тут він розвинув видатну музично - педагогічну діяльність. Потім переселився до Канади, де з його школи вийшло немало українських хорових диригентів. Про широчінь зацікавлень цієї людини є багато свідчень, як і про його турботи за долю української культури. „Оце мене мучить увесь час Ведель. Хочу написать про нього хоч щонебудь, бо це :к наш найяскравіший український композитор!" — писав О. Кошиць 2. 7. 1937 р. в листі до проф. Вадима Щербаківського, цитуємо за „Визвольним Шляхом" ч. 4 з Лондону. Подібних місць з його листів можна навести багато. Він був не тільки надзвичайно обдарованим диригентом, а й знавцем та пропагатором української, зокрема вокально-музичної, культури у світі. Помер 1944 року у Вінніпегу, в Канаді, залишивши тритомник спогадів, листування, декілька платівок і незгоряючу зірку свого таланту.

Ніни Горленко немає в живих

Парадоксально звучали слова мойого театрального колеги, в авті якого я вертався з похоронів сл. п. Ніни Горленко.

Вона, як і ми всі грішні, але навіть і такою, вона повинна піти до неба.

Всі в авті це признали, бо св. пам'яті Ніну Горленко треба було знати у її приватному, і у громадському житті. Це була доброта - вирозумілість, ніжність, скромність, жертвенність до крайніх меж, чесність у всіх видах. Цими прикметами вона вже заслужила на небо, а в громаському житті, це була людина здисциплінована, національно випробована, жертвенна, не зацікавлена у похвалах чи винагородах, і вкінці — це була велика артистка української сцени.

У повоєнній Німеччині в Ансамблі Українських Акторів під мист. пров. св. пам'яті В. В. Блавацького, вона була найстаршою і стажем і літами, і найбільш побажаною та любленою акторкою.

Для неї не було незадовільного помешкання чи злого харчу. Вона старалась своєю доброю усмішкою і теплим словом переконувати всіх інших, що годі нам вимагати нормальних умов у ненормальних обставинах. Заробітків своїх не числила, бо і не було що числити, а з любови до сцени, була готова на всі жертви. Її мистецьке слово, чи інтерпретована роля гріло і її і публіку, і це був її світ. І хто знає, чи ще сьогодні вона не тішила б нас своєю появою зі сцени, якби не дальший ісход, до Західньої Півкулі.

І тут був для неї, і не тільки для неї, останній обман в житті.

Прийшла жорстока дійсність, де людина старшого віку ставала немовлям, де мусіла починати життя спочатку.

Це образ ще одної трагедії наших мистців сцени, які цю ролю мусять грати, а автором тої п'єси є доля. Їх цей світ приголомшив, вони стояли на місці, а були в шаленому русі, вони, взявшись за руки, щоб не впасти у триби цієї пажерливої машини, почали рачкувати. Це робили молодші. А Ніна? Ніна Горленко вже тоді перестала жити, тільки серце, яке ще рвалося в грудях, примушувало її взяти себе у кволі руки і діяти. Тільки сильною волею вона примушувала себе до не підсильних трудів, тільки сильним хотінням ще жити, вона давала наказ своїм ніжним і дитячим рукам, виконувати цю ролю, яку вона грала вперше. Дебют, був у її некористь, але вона ще вірила і боролася.

І так минали роки. Акторка вгравалася у не свою ролю, ще у хвилинах сильного морального застрику, вона нераз і тут тішила публіку своєю появою на громадській роботі. Вона і тут була і доброю і скромною і невибагливою. Була у неї сестра, яка покинула її раніше, і це був чи ненайбільший для неї удар. Вона осталася в чужій для неї стороні сиротою. Але Бог не опустив її в тому великому горю, Він дав їй друзів, які нею заопікувалися, як рідною. І за це добро, за це щире і золоте серце, Ніна напевно буде молити Всевишнього, щоб відвернув від них усі турботи, усі хвороби, усі земські клопоти і мав їх усіх під своєю опікою.

Ніна Горленко не живе.

Ніна Горленко відійшла тихо і скромно так, як тихе і скромне було її життя. Ніна Горленко виконала свій обов'язок і перед собою і перед громадою, тільки тут маленьке „але".

Велику акторку востаннє прощали на цвинтарі її товариші актори Філядельфії і Ню Йорку, її однодумці і її особисті друзі. Це були ті, які з нею зустрічалися часто. Але запитаємо, де була наша громада? Де були ті, які уміли її знайти тоді, як Ніна Горленко була потрібна, як Ніна Горленко своїм прізвищем на афіші притягала публіку до академій, інших національних святкувань. Ніна Горленко артистка і громадянка завжди виконувала те, про що її громада просила і ніколи не сказала „ні". Так, ми їх не бачили, а ми хотіли б їх бачити, і напевно і Ніна це бачила, але вже не могла нічого сказати, бо печать смерти була на її устах.

Душа десь там у передсінках вічного життя, гірко заплакала гарячою сльозою, яка впала до ніг Найбільшої Доброти, що всім прощає і яка сказала до Ніни: „Прости незрячим так як і я прощаю".

Микола Кульчицький

Вістки з Арґентини

Арґентинська преса про відслонення пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні.

(сдо) — Як здається, арґентинська преса на відкритті Памятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні не мала власних кореспондентів і тому покористувалася повідомленнями амриканських „Асосієйтет Прес" та „Юнайтет Прес", що виявили незнання української літератури.

Ці повідомлення помістили найбільші арґентинські часописи в Буенос Айресі „Ля Насіон" та „Ля Пренса". Перша вмістила телеграму „Асосієйтет Прес" такого змісту: Вшанування Шевченка (як заголовок). Вашинґтон, 27 — „Українці Арґентини, Перу та Мехіко були присутні на відкритті статуї совєтського поета Тараса Шевченка Колишній президент Двайт Айзенгавер головував на церемонії".

Таким чином з Тараса Шевченка, якого ім'я покалічено на Араса, зроблено совєтського поета!

„Ля Пренса" вмістила в недільному числі радіо - світлину „Юнайтет Прес" з таким підписом:

Статуя руского поета в Злучених Державах, цей підпис належить мабуть редакції, але можливо, і американській аґенції. Далі йде текст: „колишній президент Айзенгавер (зліва), коли був присутній учора у Вашинґтоні на відкритті статуї українського поета Тараса Григоровича Шевченка". У цій справі управа української Центральної Репрезентації має вислати до Редакцій цих двох часописів протестні листи.

(сдо) Великий успіх українського балету в Буенос Айресі.

14-гоп червня у великій театральній залі театру „Опера" (на 2,500 місць) відбувся з великим успіхом другий Фестиваль Українських Танків. Величезна заля була майже заповнена. Глядачі не щадили оплесків. Дохід з цього виступу, що його зорганізували Т-ва „Просвіта", має піти на належне влаштування святкування всією українською спільнотою в Буенос Айресі 150-ліття народження Т. Шевченка, що має відбутися у вересні ц.р.

Із звіту, вміщеного в тутешньому „Українському Слові", довідуємося, що цей дохід виявляється в гарній цифрі 165,000 пезів. Що ж до морального успіху, то про нього можна судити з такої рецензії місцевого „Курєра Польського", яку тут подаємо:

„Українська спільнота в Буенос Айресі та околиці висувається в останні роки безперечно на провідне місце серед чужоземних громад в Арґентину, що до кількости й рівня організованих мистецьких виступів, розрахованих на пропаґування музики й народних танців. У той час, коли в нас через хронічну голосову кризу в Хорі Шопена (в наслідок виїзду за кордон) не було більшого концерту чи фестивалю польської музики вже від довшого часу, а тепер ця сама криза охопила постійний балет „Нашого Театру", українці ще минулого року влаштували були симфонічно - вокальний концерт у театрі „Кольон", а в неділю (14 червня б. р.) дали хореографічне видовище під назвою „Фестиваль українських танців" в театрі „Опера".

Вже три роки українська спільнота має постійний репрезентативний балет, який протягом перших двох років (1961-1963) був під проводом балетмайстра Я. Смальцева, а тепер стоїть під проводом Юрія Димитрієвича, який керував останнім фестивалем.

Організація належала до Т-ва „Просвіти" та Т-ва „Відродження". Виконання багатої програми, складеної з двох частей і 18 точок виповнених хореографією, належить у наших емігрантських умовах до незвичайних осягів. Якщо ми додамо, що більшість програми ні трохи не вказувала на аматорський характер ансамблю, а деякі козацькі танці виявляли танкову акробатику, успіх виступу слід уважати тимбільшим. Танцівники вибилися незаперечно на перший плян. Дівчата чарували передусім своєю вродою й красою строїв (автентичні і гуцульські вишивки).

Крім „дозрілих танцівників", серед яких не бракувало професіоналів, ми оглядали ансамбль дітей і це слід назвати найцікавішим здобутком тому, що дає можливість продовжувати виступи балетної групи в найближчі роки, якщо, очевидно, не буде виїзду поза Арґентину, як це сталося з польською групою.

Декорації М. Крушельницького переносили глядачів у рідну країну.

Музичний супровід був слабший. Він створював враження вбогости мотивів української народної музики, цілком неспівмірно з дійсністю.

У висліді значне організаційне зусилля й заслужений мистецький успіх".

Валютові обмеження в Арґентині.

(сдо) — Останніми часами в Арґентині сильно загострилася фінансова криза, вона відбилася особливо на валютових операціях. Уряд, щоб втримати курс пеза, запровадив великі обмеження щодо закупна і вивозу чужинецької валюти. Це між іншим було причиною того, що заповіджена перша численна делеґація арґентинських українців (40 осіб) на відкриття Пам'ятника Т. Шевченкові, у Вашинґтоні, сильно зменшилася: впала до 13. Не зміг на жаль взяти участи в делеґації мґр Б. Коваль, голова Т-ва „Відродження".

Є. Онацький

Молодь Українського Національного Об'єднання Канади відзначає 30-ліття

В. Зварич очолює Ювілейний Комітет

Відзначення 30-ліття існування Молоді Українського Національного Об'єднання відбудеться 10 і 11 жовтня 1964 р. в Торонті під патронатом прем'єр - міністра Канади Лестера Пірсона і при співучасті українських зірок кіно і телевізії з Голливуду. В суботу, у Кінґ Едвард готелі, відбудеться величний бенкет і баль, а в неділю концерт в пошану Т. Шевченка.

В. Зварич

Ювілейний Діловий Комітет очолив Володимир Зварич з Торонта. Він був довголітнім головою МУНО в Торонті та містоголовою Ліги Української Молоді Канади. Тепер від кількох літ очолює Відділ інформації у Товаристві готельників Торонта.

Комісія інформації і реклями є під проводом Ярослава Левцуна, який, крім своєї журналістичної праці в англомовному щоденнику „Ґлобб енд Мейл", де часто містить світлини й статті про українські події, — є активний у військовій ділянці й має ранґу сотника. Членами комісії є Лев Коссар зі щоденника „Телеграм", А. Григорович, П. Ферлейовський, Б. Лещук, Р. Колісник.

Мистецьку комісію очолив Михайло Орихівський. Збірним хором зложеним з понад 100 осіб диригуватиме Ст. Гумінілович, а танці є під керівництвом Наді Павличенко - Бухан і С. Джуґана. Членами є ще Я. Клунь і П. Марунчак.

Бенкетова Комісія є під головуванням С. Шаха, з членами: Надя Бодуйкевич, І. Поворозник, Я. Білак, Анна Федунь, Б. Цірка.

Музичний вечір школи УМІ в Боффало, Н. Й.

На закінчення шкільного року, влаштувала школа Українського Музичного Інституту в Боффало музичний вечір кляси фортепіяну, на якому виконали точки програми учні: Роксоляна Стасюк, Леся Ґоґанюк, Олесь Кобрин, Рома і Андрій Стецькови, Оленка Сайкевич, Осип і Марта Гаврилюки, Леся Осташук, Богдан Чмола, Лариса Саган і Аскольд Мосійчук.

Перша частина програми була присвячена пам'яті Василя Барвінського, у перші роковини його смерти. Вечір започаткував проф. О. Залеський, представивши життєвий шлях, творчість і значення для української музичної культури Василя Барвінського. Учні школи виконали 16 фортепіянових творів Барвінського, взятих з дитячого репертуару, мініятюр, а також прелюдію з хорами, яку виконав найстарший учень школи — Аскольд Мосійчук.

У другій частині програми виконано твори Арона, Галлера, Бурґміллера, Шуберта і Бетговена, а з українських композиторів Безкоровайного, Глушкова, Любарського, Майкапара, Рудницького і Савицького. Учні виказали добру технічну підготовку, виконували твори не механічно, а з відчуттям і зрозумінням змісту творів.

При кінці вечора двоє наймолодших (Рома Стецьків і Олесь Кобрин) склали учительці і керівничці школи, пані Галині Лагодинській-Залеській, від імени усіх учнів, подяку за цілорічну працю і вручили їй китицю рож. Був це останній музичний вечір, яким закінчилася її десятилітня праця в школі УМІ в Боффало, бо в три тижні пізніше (21-го червня) попрощала вона цей світ, знеможена затяжною недугою. **О. З.**

Попис Фортепіянової Студії Софії Яремкевичевої в Клівленді, Огайо

Попиво в прекрасній залі Музичного Осідку на сході міста і притягнув багато гостей, які заповнили авдиторію. Учні грали дуже добре, так, що з ктонечности ми обмежимося до тих, що грали найліпше. У першій частині вибилися Ірця Трач, Ксеня Дмитрак і Ромко Монастирський. У другій Ігор Ювалисько, і Хриснтя Камінська. В частині, що заслуговує вже на назву концерту, великим зрозумінням і опанованою технікою виказалися Зірка Дмитрак, Павлусь Трач, Маруся Іванишин та Дана Соммерфолд. На осібну згадку заслуговує і згідно зі загальною опінією Маруся Павлишин. Виконана нею композиція була під кожним оглядом знамените. Маруся сприйняла її глибоко, опанувала технічно першорядно, ані темпові ані динаміці не можна нічого закинути. Вона безперечно заімпонувала своєю грою і субтельністю, вибиваючися на чоло учнів школи, про котру доктор Валлет, з Бостону, що переводила іспити з рамени Всеамериканського Союзу піяністів, виразилася з найбільшою похвалою.

Мусимо звернути ще увагу на дві речі, що є поза музичною сторінкою імпрези. Перше це те, що чим старші учні, тим більше виказували трми. А друге — це здисциплінованість дітей. Вони не ходили по залі, не крутилися по ковизначених кріслах, були пристойно повбирані; все це речі, про які сьогодні, на жаль, часто трудно. **Р. Г.**

Сумівський успіх в Шикаґо

24-го травня осередок СУМА ім. М. Павлушкова належно вшанував 150-ліття з дня народження Т. Шевченка вдалим концертом. В концерті пописались своїми успіхами і виконавці поодиноких точок програми, і керівники сумівських самодіяльних гуртків: драматичного — панство Л. і О. Воровські, диригент хору — проф. М. Федорів і хореографічного мистецтва — С. Косовський. Ці четверо щиро - жертвенних співробітників у культурно - мистецькій ділянці життя СУМА могли гордитись тими оваційними оплесками, що сипала публіка після кожної точки.

Надзвичайно цінною в ідейному значенні була постановка на сцені поеми Т. Шевченка „Великий льох". Драматизацію цього безсмертного твору нашого генія, що її приготовила Людмила Боровська, попередив своїм поясненням змісту поеми І. Павлик. Артистки й артисти, що зображали душі — М. Пелих, Н. Пилипюк і Г. Ступень, що зображали торон — І. Гікава, С. Дерех і Н. Шарабура, що зображали лірників — Р. Михальцевич, О. Сидоренко і П. Куртяк та московського поліцая — М. Сідельник, знаменито справились зі своїми ролями. Інтонація голосу, рухи, міміка, все було гарно вивчено. Спеціяльна декорація сцени - руїни Батурина й дзвіниці, прозора драпировка, що придавала враження фантастичности, і, нарешті, символичні одяги мистецьки придумані й виконані О. Боровським, доповнили успіх в усіх відношеннях.

Хори жіночий і мішаний вабили очі різноманітністю українських народних одягів та захоплювали публіку і красою співів, і силою голосів свіжих, чистих та приємних. Повно гармоній чудових акордів, в яких баси стелили глибоке тло, та мистецько-вдалих переливів голосів. А при тому особливо читка дикція. Все це викликало захопвгавасмі гучні оплески всієї залі після кожної пісні вказували на те, що теперішній сумівський хор так виріс своїм умінням, що зміг би показувати своє мистецтво і поза рамцями своєї організації... Жіночий хор проспівав „Ой під калиною", „Ой сивая зозуленька" та „Ой у полі жито" — всі в опрацьованні М. Федорова. А на програму мішаного хору складалися „Ой пливуть гусоньки" Ф. Колесси, „Ой котився кубар" М. Леонтовича та його ж „Не стій вербо" та „А в тому саду" іна кінець — повстанська пісня „Ой пустіть".

Виступ танцювального гуртка, що хвацько показав свої „Вечерниці", „Горлицю" та „Обруч", вже при появі на сцені викликав радість і захоплення. Старання додержати стилевість одягів дотримання всіма танцюристами найдрібнішого музикального такту, завзятість і огонь в очах хлопців, чарівний вигляд дівчат, життєрадісність їхніх усмішок і, нарешті, відомабезпомилкова вправність всіх адептів хореографічного мистецтва — були причиною їхнього великого успіху.

Концерт був показно - успішний. А всі його виконавці своїми виступами принесли сатисфакцію не лише керівникам самодіяльних гуртків, але й цілому проводові осередку СУМА, що зумів їх прикликати до активної співпраці. Це належно відзначив голова організації Л. Костелина, коли під оваційні оплески всієї залі подякував всім сумівкам і сумівцям, що брали участь в програмі, а зокрема підкреслив заслуги і труди керівників гуртків: драматичного, співочого і танцювального.

Ант. Куцинський

Американець і австрійці вивчають українську мову у Віденському університеті

Відень, Австрія. — На літній семестр курсу української мови при Віденському університеті вписався один американець і три студенти-австрійці. Крім них, вивчати українську мову чи покращувати свої знання вписалося 12 українців. Лекторат української мову веде вже тут декілька років д-р Степан Боднарчук, фахівець з порівняльної лінґвістики і клясичних мов. Він викладає на всіх чотирьох курсах української мови: 1, 2, 3 і загальному. На жаль, деякі молоді українці-студенти не йдуть вивчати українську мову, вважаючи, що вони вже нею володіють. Зацікавлення українською мовою чужинцями напевно промовить позитивно і до деяких студентів-українців Віденського університету.

● **Троє українських кубанських козаків-танцюристів:** Василь Коваленко та брати Микола й Олександер Кумпани, будуть виступати з українськими танками на Світовій Виставці в Ню Йорку. Для цього вони вже підписали піврічний контракт за 100 000 дол. В телевізійних, радіових і пресових інтерв'ю вони завжди підкреслюють своє українське походження.

В Австралії проголошено двомісячник української книжки й преси

Кобурґ, Австралія. — З почину Української Центральної Шкільної Ради та при підтримці Союзу українських Організацій Австралії, у цій країні місяці червень-липень проголошені як Двомісячник української книги і преси. Проведенням цього культурного двомісячника керує організатор українського шкільництва в Австралії, письменник Дмитро Чуб. „Ми віримо, — сказано в спеціяльному зверненні Управи СУОА, — що всі розуміють, яку важливу ролю відіграє в нас на еміґрації друковане рідне слово, і відгукнуться на наш заклик". Вислід двомісячника книги й преси буде проголошений у періодичних виданнях не пізніше 1 вересня.

Замість квітів на могилу
Дорогого і Незабутнього Приятеля
бл. п. д-ра БОГДАНА НЕДІЛЬСЬКОГО
15.00 долярів
на цілі Наукового Товариства ім. Шевченка в Сарселі
пересилають
Д-р Володимир і Марія Когутяки з Родиною

Замість квітів на свіжу могилу
нашої Дорогої Братови
бл. п. ІРЕНИ З СЄНКЕВИЧІВ ГУЛА
$20.00 на НТШ в Сарселі, Франція
складають
Ангелина і Петро ГУЛА з дітьми

Замість квітів на могилу
бл. п. о. радника САВИНА ДУРБАКА
15.00 долярів
на цілі Наукового Т-ва ім. Шевченка в Сарселі, Франція,
пересилають
Д-р Володимир і Марія КОГУТЯКИ з Родиною

✝

В глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що ненадійно відійшов у Вічність на 77-му році життя наш Найдорожчий БАТЬКО

бл. п. МИКОЛА КОРЧИНСЬКИЙ

Народжений 1887 р. в Корчині біля Сколього, б. директор народних шкіл в Зах. Україні.

ПАНАХИДА відбудеться в середу, 22-го липня ц. р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні П. Яреми при 7-ій вул. схід в Ню Йорку.

ПОХОРОНИ відбудуться в четвер, 23-го липня 1964 р. о год. 9-ій ранку до церкви св. Юра в Ню Йорку, а опісля перенесення Тлінних Останків на цвинтар „Оливна Гора" на Квінсі.

В тяжкому жалю —
НЕОНІЛЯ БІЛЬЧИНСЬКА — донька
ЗЕНОН і ЄВГЕНІЯ КОРЧИНСЬКІ — син і синова

✝

Ділимося сумною вісткою
з Односельчанами з села Бужок, пов. Золочів, Зах. Україна,
що наш БРАТ

бл. п. МИКОЛА ПАСТЕРНАК

упокоївся в Бозі в липні 1964 року в Рідним Краю.

У великім смутку залишив 2 синів — Володимира і Романа, дві синові і двох внуків, дві сестри — Зофію Парій і Анну Пастернак, брата Івана Пастернака і братову, та сестру Марію Труфин в Амстердамі, Н. П.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ПІДНЕСІМ ПРЕСТИЖ
українців
в Америці,
збільшивши бодай
одну нашу
організацію
до 100,000 ЧЛЕНІВ!
СТАНЬТЕ ЧЛЕНАМИ
Українського
Народного
Союзу
в його
70-річчя!

НОВІ ВИДАННЯ

Дарунок на Різдво, Великдень і щодень

ДУХОВНІ СКАРБИ. Збірка святочних нарисів. Написав прот. М. Федорович. Обкладинка Р. Пачовського, вид. Науково-Богословського Інституту УПЦ в ЗДА, Ню Йорк-Бавнд Брук, 1964, стор. 72.

Автор цієї невеликої розміром книжки має рідкий талант — оновлювати й відсвіжувати своїм блискучим пером теми, що протягом століть порушували незліченні письменники та провідники. Сприяють авторові в цьому його глибокі богословські знання і його загальна ерудиція — широка обізнаність з літературою предмета. Збірка призначена, очевидно, для інтелігентного читача, знайомого не тільки з священною історією, але також з історією світової цивилізації, — читача, який цікавиться також осягами науки.

Свої настроєво святочні нариси на релігійно-святочні сюжети поділив прот. М. Федорович на два цикли: різдвяний і великодній, і їх варто прочитати кожному, хто з позицій сьогоднішнього дня, із зматеріялізованого світу, хоче прозирнути в біблійні часи, коли по землі ходив Христос.

Збірка починається нарисом „Духовні сили християнства" — про найбільш достойну і святу книгу світу, Біблію,яка „мала велетенський вплив не лише на духово-релігійне життя соток ґенерацій людства, але була також упродовж віків і є нині правзором мистецтва слова, джерелом творчого надхнення письменників, поетів, артистів, композиторів..." Окремими ілюстраціями автор переконливо стверджує колосальний вплив Біблії на розвиток вселюдської, зокрема української, духовости.

Святу Різдва присвячений нарис „Христос народжується в нас", з якого наводимо характеристичну цитату: „Відомі релігійні проповідники чи реформатори, як Будда, Конфуцій, або в морально-філософічній площині — Сократ, дали своїм послідовникам лише релігійну систему, лише моральний кодекс життя, але не дали світові самих себе!"... Христове слово, навчання нерозривне з Його Особою, нерозривне з нами, бо в нас Він народжується.

Про родовід Ісуса Христа розважає автор у нарисі „Син Авраама, син Давида..." присвячуючи окрему вагу євангелистові-аналітикові Іванові, який під оглядом догматичним сприймає і інтерпретує Христове пришестя на світ, Його праведне життя, благовістя, Його науку та смерть на хресті.

В джерельному нарисі „Жидівство у добі народження Спасителя" автор розглядає додатні та від'ємні сторони первісної тісної злуки жидівського і християнського національного елементу і обговорює проблему жидівського народу, що виринула була на II Ватиканському Соборі.

Різдвяний цикл своїх нарисів закінчує прот. М. Федорович глибоко продуманим нарисом „Христос народився, щоб умерти" і „Христос з кожним роком наближається до нас..."

У Великодньому циклі ще виразніше виступають українські національні моменти, якими перейнята вся ця релігійно патріотична збірка. В нарисі „Несімо всі хрест України" автор, пригадуючи невмирущих українських „лицарів абсурду", які на євангельських основах віри у міць душі двигали горами, називає Воскресіння Христове „криницею національного оптимізму". Цей нарис закінчує він словами: „Під кожний наш Великдень до нашого збірного сумління промовляє наша далека Батьківщина..."

З неменшим інтересом прочитають, напевно, читачі цієї збірки нариси „Пан життя і смерти — Христос", „Убивці Христа — наші гріхи'" перегляд апокрифічних євангелій у нарисі „Чи справді Христові слова?", характеристику контроверсійної постаті Пилата з його апокрифічним листом до Риму, історичну й богословську інтерпретацію Голґотської Драми в талановитому нарисі „Христос — не Сократ і не Савонароля".

Прот. М. Федорович з честю виконав завдання, яке назначив собі в передмові до змістовної збірки: щоб порушені в ній проблеми і кинені на папір думки були свіжі, оригінальні, щоб вони інтриґували читача **В. Давиденко**

Збори Відділів Українського Народного Союзу

СУБОТА, 25-го ЛИПНЯ 1964 Р.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Збори Т-ва Зоря, 69 Відд. о год. 7-ій веч. в домівці при 33 E. 7th St. Проситься членство вирівняти свої вкладки. — Управа.

ВУНСАКЕТ, Р. Ай. Піврічні збори 241 Відд. о год. 2-ій по пол. в залі при 74 Герис Еве. Проситься членство прийти на збори. — Управа.

НЕДІЛЯ, 26-го ЛИПНЯ 1964 р.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Збори Т-ва Подільська Січ 8 Відд. о год. 2-ій по пол. в церковній залі. Проситься членство прибути, та вибрати управу на Пікнік, який відбудеться 2 серпня ц. р. в "Draper Park" в Hastings Проситься вирівняти свої залеглості. — В. Козіцький, предс., П. Гарасимів, з. предс., В. Мандзій, секр.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

(Д-р Наталія Пазуняк: Формування психіки О. Кобилянської, як письменниці)

Століття народження Ольги Кобилянської, що сповнилось 23-го листопада 1963 року, УВАН у ЗДА відзначила пленарною конференцією аж 19 квітня 1964 року. Конференцію влаштовано спільно з Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій, від якої заключне слово сказала п. Софія Карпінська. В центрі конференції була доповідь д-ра Наталії Романовни Пазуняк, яка подала слухачам ще неопубліковані уривки з щоденника Ольги Кобилянської, писані головно 1884-85 років. Доповідачка завдячує цей цінний матеріял пані редакторці Лідії Бурачинській, яка особисто знала Ольгу Кобилянську і була нею допущена до архіву письменниці в Чернівцях та зробила собі відписи з щоденника.

Доповідачка, використавши крім згаданого щоденника, також автобіографію, листування і твори письменниці, окреслила вражливу, але стриману й замкнену в своїм індивідуалізмі вдачу Кобилянської, її велику любов до природи, й мистецтва, зокрема музики, її широку філософську лектуру (Гердер, Ніцше), її аристократичне прагнення до самовдосконалення і самопізнання, як передумови до пізнання світу. Психіка Кобилянської кристалізується в процесі її творчости, у відчутті казковости, у відкриванні щораз нових див життя, захованих у природі та в душі людини. Ці тайни і загадки недоступні для реалістичного сприймання світу.

Кобилянська була „жрекинею краси" в широкому духовому значенні слова. Але це тільки сприяло її боротьбі за самовдосконалення себе і свого оточення. „Я хочу, щоб українці були орлами" — каже вона. Вона все життя була борцем також за права жінки. Її протест проти пониження жіночої гідности — один з найсильніших у світовій літературі.

Доповідачка окреслила також модерністичну літературну „школу" Кобилянської, що захоплювалась, з одного боку клясиками, а з другого — неоромантиками, символістами, імпресіоністами (Якобсен, Метерлінк, Гавптман, Гумсун, С. Лягерлеф, Ібсен). Вона утримує духовий зв'язок з українськими модерністами з „Української Хати" то „Молодої Музи".

Юрій Лавріненко, що провадив конференцію, нагадав, як Ольга Кобилянська з її модернізмом на початку століття стала об'єктом вульґарної критики з боку тодішніх прихильників „реалізму" і перетворення літератури на служницю „громаді" та пристосування її до критерії „зрозумілости для всіх". Союзника, захисника і друга в тій обстанові знайшла тоді Кобилянська в особі Лесі Українки.

Голова конференції познайомив слухачів із доповідачкою Наталією Іщук-Пазуняк, як з представником нового поповнення громади науковців. Вона закінчила гімназію в Рівному, студіювала у Львівському університеті, потім на УВУ, захистила докторат з слов'янської філології та літератури в Університеті Пенсилвенії 1956 році. Їй також належить ініціятива утворення і збирання фонду УВАН для видання наукових праць.

Конференція закінчилася мистецьким читанням творів Ольги Кобилянської. Лідія Крушельницька і Ольга Шуган, актори Театру Слова під керівництвом Олімпії Добровольської з відчуттям прочитали шість коротких високопоетичних новелеток Кобилянської. **Л.**

З'їзд „Европейської Спільноти Журналістів" у Фльоренції

В днях 29 і 30 травня ц.р. у залях готелю „Парк Пелес" у Фльоренції відбувся з'їзд „Европейської Спільноти Журналістів", скликаний міжнародним ініціятивним комітетом. Після відкриття з'їзду ранком 29 травня італійський журналіст д-р Лючіно Сантареллі виголосив вступну доповідь, в якій висвітлив організаційну структуру і цілі „Европейської Спільноти Журналістів", що є апартійною міжнародною організацією. Ця спільнота ставить собі, між іншим, за мету „координувати і керувати европеїстичною діяльністю, спричиняючися, в галузі студій й щоденної журналістичної практики, до розвитку, поширення і кращого ствердження европейського ідеалу". До „Спільноти" прийаються також екзильні журналісти й публіцисти з країн Східньої Европи. Привітання учасникам з'їзду, що походили з різних країн Европи, склали: президент Виконавчої Комісії Европейської економічної спільноти д-р Гальштайн; президент Европейського Парляменту Дюв'єзар; міністер промислу Німецької Федеративної Республіки Старке; голляндський міністер соціяльного забезпечення Схувевер-Франсеен; генеральний секретар Европейської асоціяції вільної торгівлі Фіґґерс та інші. З'їзд, між іншим, схвалив статут і обрав керівні органи „Европейської Спільноти Журналістів" у такому складі: Президент — французький депутат до Европейського Парляменту і колишній міністер Люї Тернуар; перший заступник президента — італійський депутат Вітторіо Деінконе; другий заступник президента — польський видавець і журналіст д-р Кароль Клєщинський; генеральний секретар — італійський журналіст д-р Лючано Сантареллі; скарбник — югославський журналіст д-р Мірослав Варос. До Керівної Ради обраний також український журналіст д-р Василь Федорончук. Дисциплінарну комісію очолив італійський сенатор Уґо Д'Андреа, а контрольну комісію — італійський сенатор проф. Алєссандро Лєсоона. На закінчення з'їзду 30 травня пополудні президент Люї Тернуар виголосив заключну промову, зробивши підсумки пророблено ї роботи та побажавши учасникам з'їзду успіху в їхній професійній діяльности. *(Ест-Прес)*

Читайте щоденник „Свободу"
Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Федеральний суддя звільнив із тюрми д-ра Шепперда, який вбив свою жінку в 1954 р.

Дейтон, Огайо. — Федеральний суддя Карл А. Вейнмен 15 липня наказав звільнити з тюрми д-ра Семюела Г. Шепперда, який відбував кару досмертної тюрми за те, що був вбив свою жінку. Шепперда звільнено тому, що суддя визнав, що під час суду в 1954 році Шепперд не міг користати зі своїх конституційних прав. Суддя зарядив нове заарештування д-ра Шепперда і одночасно випустив його на волю за кавцією 10,000 долярів. Коли б до 60-ох днів суд стейту Огайо не почав судової акції проти д-ра Шепперда, тоді звільнення його буде постійним. Алє стейтовий головний прокуратор негайно заповів відклик проти рішення судді Веймена. Суд в Клівленді повідомив, що негайно вийдуть зарядження в справі нового суду над д-ром Шеппердом.

В ДОРОЗІ ДО МАЯМІ

Королеви краси чотирьох країн світу: Еспанії — Марія Хозе Улля, Франції — Едіт Ноель, Німеччини — Маріна Кетлер й Великої Британії — Бренда Блеклер — всі у своїх національних одягах парадують у Ню Йорку перед своїм виїздом до Маямі, де 1-го серпня відбудеться вибір королеви світу.

З НОВИХ ВИДАНЬ

Словник чужомовних слів

Наприкінці 1963 року в Перт Амбой, стейт Ню Джерзі, вийшов „Словник чужомовних слів", частина І-ша. На 480-ти сторінках середнього формату у ньому зібрані часто вживані в українській літературній мові чужомовні слова та запозичення від „А" до „Кюрі". Автор словника і його ж видавець — п. Артем Орел, лінґвіст із Наддніпрянщини, який еміґрував до Зах. Европи під час війни, а потім поселився у ЗДА. Словник був підготований до друку ще в кінці 1950-х років. Дуже потрібний посібник для педагогів, письменників, журналістів, студентів різних ділянок знань, від математики до медицини, для кожної культурної людини — цей словник, на жаль, довгий час не знаходив видавця. „Історія" закінчилася тим, що його автор придбав маленьку друкарню і сам склав та видав свою працю, — один із кращих прикладів творчої снаги української людини.

„Абадона, Абажур, Абазія, Абак, Абандон, Абат, Абатиса"... — такими словами з грецької, жидівської, французької, латинської мов розпочинається ця добросовісно і з знанням справи виконана праця. Відкриваючи навмання сторінку, натрапляємо, напр., на спово „Апогей"; це часто у нас вживане запозичене з грецької мови, у якій воно означає „віддалений від Землі", себто астрономічне поняття. Читаємо, після грецького напису слова: „І. Найдальша від центра Землі точка на орбіті Місяця (астроном.); 2. Найвище піднесення, розквіт слави, могутности". Можна сперечатися з автором про форму написання: „центра" чи — вірніше — „центру", але такі й подібні докладні інформації про походження й значення слова, додані до кожного слова, справді поширюють наші знання, одночасно підказуючи, що коли слово взяте з грецької мови, то треба писати „апогей", а не хибно — „апоґей", що властиве запозиченням з латинської.

У передмові п. Артем Орел скромно зазначає, що ця праця чекала на видання майже 10 років, і тому деякі найновіші запозичення в ній відсутні. Але все таки знаходимо в „Словнику" такі нові запозичення-поняття, що вже ввійшли „в орбіту" нашої мови, як „ґеноцид, кебернетика, вітаїзм акмеїзм" тощо. На всіх словах позначений наголос, і це ще одна добра прикмета „Словника чужомовних слів".

Видана зусиллял і коштом самого автора, ця праця заслуговує на увагу всіх тих, хто має справу з друкованим словом, не кажучи вже про українських студентів і фахівців різних професій, яким так часто не вистачає відповідних термінів (особливо при перекладах з інших мов на українську). Звичайно, у відгукові рецензійного типу не місце на реклямну адресу. Але ми подаємо її, знаючи, що автор з економічних причин змушений узалежнити випуск II. тому праці успішним розповсюдженням першого тому (4 доляри з пересилкою):

Mr. A. OREL, 363 Grove St., Perth Amboy, N.J.

„Словник чужомовних слів" Артема Орла значною мірою заповнює прогалину в цій ділянці мовознавства за океаном. Та й на Батьківщині, при змозі, він вийшов би напевно не накладом в 1050 примірників, а в сто разів більшим.

Л. П.

Півтора мільйона книг з України за кордон . . .

„Радянська Культура" з 12 липня повідомляє, що через київську контору „Укркнигаекспорт" — „Книжкова продукція українських видавництв переходить кордон 70 країн світу... Минулого року зарубіжні країни одержали... біля півтора мільйона примірників різних книг, виданих на Україні". Запитання до Міністерства культури УССР: чому в самій Україні, як виходить з повідомлень совєтської преси, дуже важко чи й не можливо придбати книги українською мовою — твори Т. Шевченка, П. Мирного, Л. Українки, І. Котляревського та багатьох інших клясиків української літератури?

● **Конґолійський прем'єр** Мойсе Чомбе, який не поїхав на з'їзд африканських лідерів до Каїро, бо деякі африканські лідери, головно альжирський президент Махмед Бен Белла, вороже поставились до нього, заявив на адресу Бен Белли: „Хай він спершу зробить лад у власному домі і ,наслідуючи мене, хай звільнить з в'язниць своїх політичних противників".

Купуйте в підприємствах, що оголошуються в „Свободі"

Ще сьогодні
може трапитись вам нещасливий випадок
✓ в ПРАЦІ
✓ ВДОМА
✓ в ДОРОЗІ
✓ в авті
✓ автобусі
✓ залізниці
✓ літаку
ТОМУ НЕГАЙНО ЗАБЕЗПЕЧІТЬСЯ
в УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ
АКЦИДЕНТОВОЮ ГРАМОТОЮ

ЗМІНА АДРЕСИ

До Адміністрації „СВОБОДИ"
81-83 Grand Street
(P. O. Box 346)
JERSEY CITY, N. J. 07303

Долучую 10 центів — прошу змінити мою адресу.

Моя СТАРА АДРЕСА була:

ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ....

Ім'я і прізвище: ....

Адреса: ....

....

Моя НОВА АДРЕСА така:

Ім'я і прізвище: ....

Адреса: ....

В НАШІЙ КНИГАРНІ
можна набути:

Д-р Матвій СТАХІВ: ПЕРША СОВЄТСЬКА РЕСПУБЛІКА В УКРАЇНІ	$ 1.00
" ДРУГА СОВЄТСЬКА РЕСПУБЛІКА В УКРАЇНІ	2.40
" ЗАХІДНЯ УКРАЇНА ТА ПОЛІТИКА ПОЛЬЩІ, РОСІЇ І ЗАХОДУ 1772-1918 — Том І	1.50
Том II	1.50
" ЗАХІДНА УКРАЇНА — нарис історії державного будівництва та збройної і дипломатичної оборони в роках 1918-1923 Том III	1.95
Том IV	1.95
Том V	1.95
Том VI книжка 1	2.40
Том VI книжка 2	2.85
" УКРАЇНА В ДОБІ ДИРЕКТОРІЇ УНР. Том І. Вл. силами	3.60
Том II. В друку	

Замовлення і належність слати на адресу:
SVOBODA
SVOBODA — P. O. Box 346 — Jersey City, N. J. 07303

ТАРЗАН, ч. 5270. Циклоп у злодіїв!

Як тільки смерклося в селі. Циклоп вибрався на секретну зустріч.

Він пішов за неясним слідом в джунглях, який вів до криївки шатра, де . . .

Він зустрівся з двома союзними злодіями, що звалися Вейдом і Робертсон, щоб їм донести про найновіші події!